

ÖSSZEFOGLALÓ
KÖZLEMÉNY

A hazai plasztikai sebészet kialakulása és fejlődése a kezdetektől napjainkig

Gulyás Gusztáv^{1*} és Klárik Zoltán²

¹ Országos Onkológiai Intézet, Budapest, Hungary

² Semmelweis Egyetem, Transzplantációs és Gasztrornterológiai Klinika, Budapest, Hungary

Beérkezett: 2025. szeptember 28. – Elfogadva: 2025. szeptember 30.

A 21. században az orvostudomány és a technika fejlődése, valamint az életminőség megtartásának vagy javításának igénye új szemléletet hozott és új eljárások, műtéti módszerek elvégzését tette lehetővé. A mikrosebészet új dimenziót adott a helyreállító plasztikai sebészet számára a komplex szövetátültetések, transzplantációk és replantációk terén. A nagy kiterjedésű komplex szövethiányok pótlása – a fejtetőtől a talp terhelő felszínéig – a mikrosebészet segítségével vált lehetővé. A működés helyreállítása és a hiányzó szövetek együttes pótlása több sebészi diszciplína együttműködésével valósul meg. Korábban inoperábilis vagy gyógyíthatatlan kórokok sebészi kezelése is elvégezhetővé és sikeressé vált.

Előtérbe került a normalitás, az esztétikus megjelenés igénye mind a helyreállító mind az esztétikai műtétek után. A Semmelweis Egyetem 2025-ben Magyarországon elsőként alapította meg a Helyreállító Plasztikai Sebészeti Tanszékét. A közlemény áttekinti a plasztikai sebészet kezdeteit és intézményeit Balassa János munkájától napjainkig. Bemutatja a tanszék szakmai alapelveit, működését a graduális és postgraduális oktatás, továbbképzés meglévő és tervezett formáját. A betekintést nyújt a tanszék munkájába és megfogalmazza jövőbeli terveit.

KULCSSZAVAK

plasztikai sebészet, mikrosebészet, plasztikai tanszék, oktatás, szakorvosi vizsga

The evolution and progress of plastic surgery in Hungary from the beginning until today

In the 21st century, the development of medicine and technology, as well as the need to maintain or improve the quality of life, brought a new approach and made it possible to perform new procedures and surgical methods. Microsurgery has added a new dimension to reconstructive plastic surgery in the field of complex tissue transplants and replantations. The replacement of large-scale complex tissue defects from the top of the head to the load-bearing surface of the sole became possible with the help of microsurgery. In the past, surgical treatment of incurable or inoperable diseases became possible, and increasingly complex surgeries could be performed and were successful with the cooperation of several surgical disciplines. Normality and the need for aesthetic appearance after both restorative and aesthetic surgeries came to the fore. Semmelweis University was the first in Hungary to establish the Department of Reconstructive Plastic Surgery In 2025. The publication reviews the beginnings and institutions of plastic surgery in Hungary from the work of János Balassa to the present day. The Plastic Surgery Department, presents the future trends of education, and training programs, focus on clinical microsurgery, and multidisciplinary cooperation. It provides insight into the work of the Department and formulates its future plans.

KEYWORDS

plastic surgery, microsurgery, department, education, exam

*Levelezési cím/Corr. address:
E-mail: gusztav.gulyas@gmail.com

BEVEZETÉS

„A megváltozott világban, a megváltozott, egymással össze-függő testi-lelki egészségfogalom – amely ma már a teljes gyógyuláshoz, illetve az egészségnek tekinthető állapothoz egyfajta belső jóérzést és az önmagunkkal való elégedettség egyensúlyát is magában foglal – a plasztikai sebészetet is új kihívások elé állította.

A medicina fejlődése új lehetőségeket hozott. A multidiszciplinaritás jegyében egyre több konkrét eljárásban, kialakult állapot megoldásában vált szükségessé a plasztikai sebészi szemlélet megjelenítése is. Összességében a szakterület egyértelműen felértékelődött.”

Mandl József

2025-ben a Semmelweis Egyetemen megalakult az első hazai Plasztikai és Rekonstruktív Sebészeti Tanszék, amely mérföldkő a magyar plasztikai sebészet történetében. Szijártó Attila, a Magyar Sebészet folyóirat főszerkesztője felkérésére készült beszámoló bemutatja a plasztikai sebészet hazai kialakulását és fejlődését meghatározó személyeket és intézményeket. Áttekintést ad az elmúlt évtizedek oktatási, szakmai és intézményi fejlődéséről.

A közlemény felvázolja a Plasztikai és Rekonstruktív Sebészeti Tanszék klinikai munkáját, a graduális és posztgraduális képzés folyamatát, jövőképet ad a 21. század plasztikai sebészeti kihívásairól, a multidiszciplináris sebészeti együttműködésről, rávilágít az életminőség felértékelődése következtében megváltozott igényekre és elvárásokra.

KEZDETEK – JELES MAGYAR SEBÉSZEK PLASZTIKAI SEBÉSZETI MUNKÁSSÁGA 1945 ELŐTT

A magyar plasztikai sebészet gyökerei a 19. század közepéig nyúlnak vissza. Balassa János (1814–1868) a sebészek között elsőként végzett plasztikai műtéteket hazánkban, és megteremtette a szakterület alapjait. 1861-es akadémiai székfoglalójában („Operationes plasticae”) meghatározta a plasztikai műtétek lényegét, a működés, a szövetszövetpótlás és az emberi test arányainak megfelelő, normális forma helyreállításának alapelveit, amelyek napjainkig érvényesek. Lumniczer Sándor (1821–1892) készítette az első magyar nyelvű plasztikai sebészeti könyvet. Ertl János (1880–1958) alkotta meg a koponyacsont pótlására mindmáig használható szíromplasztikát. Blaskovics László (1869–1938) és ifj. Imre József (1884–1945) a szemhéjrekonstrukció terén maradandót alkottak, a világ „magyar lebeny” néven tartja számon eljárásukat. Réthi Aurél (1884–1976) az 1921-ben végzett első nyitott orrplasztikával írta be nevét a nemzetközi szakirodalomba. Verebely Tibor (1875–1941) a redukciós emlőplasztika terén alkalmazta saját módszerét. Bakay Lajos (1880–1959) lúgmérgezés okozta nyelöcsőszűkületek miatt végzett antethoracalis nyelöcsőplasztikákat, Pólya Jenő (1876–1944) a világon elsőként alkalmazott értengelyű musculus masseter izom-bőr lebenyt az arcon, a bucca

hiányának rekonstrukciójára. Czeyda–Pommersheim Ferenc (1891–1974) teljes ajakrekonstrukciót hajtott végre karle-bennel. Aufricht Gusztáv (1894–1980), az első világháborúban frontorvosként sajátította el a plasztikai sebészet alapjait. 1923-ban New Yorkba emigrált, az archelyreállító és esztétikai műtéteivel vált ismertté és híressé. Meghatározta az arc esztétikai egységeit, és Jacques W. Maliniac társaságában 1926-ban megalapította az Amerikai Plasztikai Sebész Társaságot. Aufricht 1945-ben a *Plastic and Reconstructive Surgery* alapító szerkesztőjeként tervezte meg a folyóirat nagy figyelmet keltő, jellegzetes borítóját, amelyen a Milói Vénusz alakja, egy szikét tartó kéz, Aesculapius botja a rácsavarodó kígyóval együtt a rekonstruktív sebészet szimbólumává vált [1].

PLASZTIKAI SEBÉSZETI PROFILÚ OSZTÁLYOK MEGJELENÉSE ÉS TEVÉKENYSÉGE 1945-TŐL 1980-IG BUDAPESTEN

A háborúkat követő időszakban a plasztikai sebészeti műtétek az egyetemi klinikákon, a Koltói Anna Kórházban, a Bajcsy-Zsilinszky, a Heim Pál és a Rókus Kórházban történtek.

A Pázmány Péter Tudományegyetem III. sz. Sebészeti Klinikáján, a Koltói Anna Baleseti Kórházban 1949 és 1951 között vendégprofesszorként dolgozott, Borisz Vasziljevics Petrovskij, szovjet sebész. Petrovskij a sebészeti gondolkodásban és oktatásban hozott újításokat, amelyek megteremtették a rekonstrukciós és funkcionális sebészet alapjait. Érczy Miklós (1891–1962) és Zoltán János (1921–2011) ezt a szemléletet alkalmazta a helyreállító- és esztétikai sebészetben, a baleseti sérülések, arcdeformitások és égési sebek kezelésében. Valószínűsíthető, hogy a Koltói Anna Kórházban már az 1950-es években megkezdődtek az első plasztikai helyreállító műtétek. Érczy Miklós és Zoltán János helyreállító és esztétikai műtéteket végzett háborús sérülések, arctörések és égési traumák kapcsán.

A Kun utcai Kórházban 1953-ban Érczy Miklós vezetésével megalakult az első plasztikai sebészeti osztály. Az osztály kezdettől fogva végzett helyreállító műtéteket traumás deformitások és veleszületett rendellenességek kezelésére, emellett megjelentek az esztétikai beavatkozások – mellformálás, kisebbités, szemhéjplasztika, arc- és fülkorrekciós műtétek. Érczy szemléletében a szépség és a funkcionalitás helyreállítása egyaránt meghatározó volt, műtéteiben az életminőség javítását is kiemelt szempontnak tekintette. 1953-ban jött létre az ország első égési osztálya, amelynek vezetője Frank György (1910–1959) volt, nevéhez fűződik az első magyar égési szakkönyv megírása. Frank György után Márai Péter és Hoffer András irányították az osztályt. A magyar égéssebészet meghatározó alakja Novák János (1930–2014) volt, aki 1959-től a Központi Katonai Kórházban dolgozott. 1962-ben kapott megbízást a kórház égési részlegének megszervezésére, majd 1971-ben az égési osztály vezető főorvosává nevezték ki. Az 1970–80-as években Zoltán János és Novák János meghatározó szerepet játszottak abban,

hogy a plasztikai és égés-sebészet Magyarországon egységes, vizsgával záruló szakképzési ágga váljon.

Zoltán János 1951-ben Koreában több mint nyolcszáz helyreállító műtétet végzett háborús sérülteken. Hazatérése után megbízást kapott a Magyar Néphadsereg Központi Katonai Kórház Plasztikai Sebészeti Osztályának megszervezésére. Az 1954-ben létrehozott osztályt 35 éven át vezette, és iskolát teremtett. Könyveivel – *Cicatrix Optima* (1974), *A Bőrártútlezés Atlasza* (1984) – megteremtette a plasztikai sebészet oktatásának alapjait. 1976-ban Zoltán János országos szaktekintélyként részt vett a képzés és vizsgáztatás országos szakmai programjának előkészítésében, a vizsga feltételeinek kialakításában. Az EüM 9/1978. rendelete létrehozta a „ráépített” szakképzési rendszerét, a plasztikai-égés-sebészet is hivatalosan önálló szakképesítés lett. Az első szakképzésre 1980-ban került sor.

Zoltán János 1976-ban Balassa-emlékérmert vehetett át, 1986-ban megkapta az Amerikai Plasztikai Sebész Társaság legnagyobb kitüntetését, a Maliniac-emlékérmert, 1991-ben Dieffenbach-oklevelet kapott. Zoltán János nyugdíjba vonulása után az osztályt Donáth Antal, Tamás Róbert, Fekete Attila és Molnár Béla vezette.

Galambos József (1907–1989) a Kun utcai Kórház Plasztikai Sebészeti Osztály orvos-igazgatója volt 1957-től 1960-ig. Az osztály 1960-tól 1967-ig a Bakáts téri kórházba, majd 1967-ben a Péterfy Sándor Kórház Szövetség utcai részlegébe költözött. Galambos József a Plasztikai Sebészeti Osztály osztályvezető főorvosa (1967–1975) a kézsebészet és a Dupuytren contracura etiológiája és plasztika sebészeti kezelése terén ért el eredményeket.

Kartik Ilona (1925–2016) 1975-től 16 éven át irányította a Péterfy Sándor Utcai Kórház Szövetség utcai Plasztikai Sebészeti osztályát, munkatársaival Takács László, Martzy István, Máté Ferenc (1923–2004), Gulyás Gusztáv, Begyes Borbála a helyreállító és esztétikai plasztikai sebészet teljes spektrumát biztosította a szakorvos jelöltek számára. Az osztály a mikrosebészet és nagy kiterjedésű szövethiány musculocutan és szabadlebenyekkel történő pótlása terén ért el korai, kimagasló eredményeket. 1981-ben történt Magyarországon az első hüvelykujj-replantáció, 1982-ben az első sikeres mikrovascularis szabadlebeny átültetés, és 1988-ban az első érneles fibula szabadátültetést mikrovascularis anasztomozisokkal a műtéteket Gulyás Gusztáv végezte. 1995-ben plasztikai sebész, szájsebész és számítástechnikai szakemberekből álló munkacsoport (Pulay Gy., Juharosi Z., Bárdosi E., Gulyás G.) együttműködésében került sor az első komputerrel tervezett koponyacsontpótlásra CAD-CAM (Computer Aided Design and Computer Aided Manufacturing) módszerrel. Takács László 1991-től nyugdíjazásáig irányította az osztályt. Ezt követően Vicente Rodrigo vezette a Péterfy Sándor utcai Kórház Plasztikai Sebészeti Osztályát, amely 2004-ben szűnt meg.

A Kun utcai Égés-sebészeti Osztályt 1975-től Ménesi László (1929–2018) vezette. Új típusú kéz- és emlősebészeti műtéteket végzett, égési sérüléseket helyreállító műtétei során fascio- és musculocutan lebenyeket alkalmazott. A későbbiekben az osztály tevékenységében az égett

kéz komplex rehabilitációja és a plasztikai profil egyre nagyobb teret kapott. Az osztály neve Fővárosi István Kórház-Rendelőintézet Kun utcai Kórháza Égés- és Plasztikai Sebészeti Osztályára változott. A Kun utcából az osztály 2000-ben Csorba Éva (1942–2025) vezetésével a Szent István Kórházba költözött, majd Mészáros Gábor, és Révész Zsolt vezetésével működött tovább. Az Égési és Plasztikai Sebészeti osztály, égésellátása szervezési okok miatt megszűnt, jelenleg plasztikai sebészeti műtétek a Szent István Kórház Sebészeti osztályával együttműködésben történnek.

PLASZTIKAI SEBÉSZET AZ ORSZÁG KÜLÖNBÖZŐ INTÉZMÉNYEIBEN

A plasztikai és égés-sebészeti szakképzést Magyarországon a 42/2007. (IX. 19.) EüM rendelet alakította ki egységesen szabályozottá és intézményesen akkreditálttá. Az 1. táblázatban (4. oldal) bemutatjuk a hazai plasztikai sebészeti törzsképzési intézményeit a Rezidens és Akkreditált Képzőhelyek Nyilvántartása alapján.

A „Plasztikai és égés-sebészeti” szakképzésre akkreditált oktató kórházak mellett a medicina szinte minden manuális szakterületén történik együttműködésben végzett plasztikai sebészeti beavatkozás.

Magyarországon 1990-ig az esztétikai plasztikai sebészeti beavatkozásokat a plasztikai sebészeti osztályokon végezték a szakorvosok. 1990 után számos magánpraxis, esztétikai plasztikai tevékenységre szakosodott magánklinika jött létre a fővárosban, valamint Magyarország csaknem minden nagyobb vidéki városában.

SAKMAI ÉRDEKKÉPVISELET, OKTATÁSI ÉS INTÉZMÉNYI FEJLŐDÉS

Kezdetben a magyar plasztikai sebészek szakmai és érdekképviseleti fóruma a Magyar Sebész Társaság Plasztikai Sebészeti Szekciója volt. 1990-ben a plasztikai szekció önálló társasággá, Magyar Plasztikai Sebész Társasággá alakult. 1994-ben a nemzetközi ajánlásnak megfelelően Magyar Plasztikai, Helyreállító és Esztétikai Sebész Társaság (MPHEST) nevet vette fel. A plasztikai sebész szakorvosok száma jelenleg 199 fő.

Az MPHEST vezetősége 2025-ben: Pavlovics Gábor elnök, Szabó Szilárd alelnök, Kővári Péter főtitkár, Lévy Bernadett, titkár, Varga János pénztáros. A 1993-ban alakult meg az Esztétikai Szekció, elnöke Traub Alfréd.

SAKKÉPZÉS

A szakirányú szakmai képzés szabályairól szóló 16/2010.(IV.15.) EüM rendelet alapján 2016. június 13-án létrejött a plasztikai és égés-sebészeti országos szakképzési grémium [2, 3].

1. táblázat. Plasztikai és égés-sebészet akkreditált képzőhelyei Magyarországon

Intézmény	Osztály / Klinika	Cím	Vezető	Tutor(ok)
1. Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház	Arc-Állcsont Szájsebészet és Fül-Orr-Gégészeti Osztály	6000 Kecskemét, Nyíri út 38.	Dr. Bella Zsolt	Dr. Kunos Csaba
2. Da Vinci Magánklinika	Plasztikai Sebészeti Osztály	7635 Pécs, Málics Ottó u. 1.	Dr. Tizedes György	Dr. Kovács Gyula Barna, Dr. Pavlovics Gábor, Dr. Tizedes György, Dr. Zapf István Tamás
3. DE ÁOK Bőrgyógyászati Tanszék/Klinika	Bőrgyógyászati Tanszék/Klinika	4032 Debrecen, Nagyerdei krt. 98.	Dr. Szegedi Andrea	Dr. Molnár Ábel, Dr. Péter Zoltán
4. Dél-budai Centrumkórház – Szent Imre Egyetemi Oktatókórház	Plasztikai Sebészeti Profil	1115 Budapest, Tétényi út 12–16.	Dr. Jósavay János	Dr. Jósavay János, Dr. Nagy Endre
5. Győr-Moson-Sopron Vármegyei Petz Aladár Egyetemi Oktató Kórház	Égésplasztikai Osztály	9024 Győr, Vasvári P. u. 2–4.	Dr. Éles György	Dr. Jakabos Péter
6. Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza	Égésérült Gyermekeket Gyógyító Országos Központ	1146 Budapest, Bethesda u. 3.	Dr. Bene Ruzena	Dr. Bene Ruzena, Dr. Rácz András, Dr. Trevidic Thibault Jean
7. Országos Onkológiai Intézet	Daganatsebészeti Központ – Onkológiai Helyreállító Plasztikai Sebészeti Osztály	1122 Budapest, Ráth György u. 7–9.	Betöltése folyamatban van.	Dr. Füzes Attila
8. PTE KK Sebészeti Klinika	Plasztikai, Égés és Emlősebészeti Osztály	7624 Pécs, Ifjúság útja 13.	Prof. Dr. Vereczkei András	Dr. Kádár Zsolt Miklós, Dr. Mihócs Alexandra
9. SE ÁOK Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika	Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika	1085 Budapest, Mária utca 41.	Dr. Holló Péter	Dr. Bottlik Gyula
10. SE ÁOK Sebészeti, Transzplantációs és Gasztroenterológiai Klinika	Sebészeti, Transzplantációs és Gasztroenterológiai Klinika	1082 Budapest, Üllői út 78.	Dr. Szijártó Attila	Dr. Klárik Zoltán, Dr. Pálházy Tímea, Dr. Bognár Gábor
11. SZTE SZAKK Bőrgyógyászati és Allergológiai Klinika	Plasztikai és Égés-sebészeti Osztály	6720 Szeged, Korányi fasor 6.	Dr. Kemény Lajos Ferenc	Dr. Kis Erika, Dr. Kocsis Ádám László, Dr. Varga Ákos, Dr. Varga János
12. Tritonlife Róbert Magánkórház	Plasztikai Sebészeti Osztály	1135 Budapest, Lehel u. 59/C	Dr. Kelemen Péter Bertalan	Dr. Kelemen Péter Bertalan, Dr. Újhelyi Mihály
13. Vas Vármegyei Markusovszky Egyetemi Oktatókórház	Általános-, Ér- és Plasztikai Sebészeti Osztály	9700 Szombathely, Markusovszky Lajos u. 5.	Dr. Lóderer Zoltán	Dr. Gerencsér József, Dr. Lóderer Zoltán
14. Észak-Pesti Centrumkórház – Honvédkórház	Onko-plasztikai és Rekonstrukciós Sebészeti Osztály	1134 Budapest, Róbert Károly krt. 44.	Dr. Molnár Béla Ákos	Dr. Kiss Máté, Dr. Molnár Béla Ákos, Dr. Nádai Zoltán Árpád, Dr. Párkányi Adrienn Szilvia

PLASZTIKAI ÉS ÉGÉS-SEBÉSZETI ORSZÁGOS SZAKKÉPZÉSI GRÉMIUM TAGJAI

Dr. Bene Ruzsena elnök

MRE Bethesda Gyermekkórház

Prof. Dr. Vereczkei Andás

Pécsi Tudományegyetem

Dr. med. habil. Kis Erika Gabriella

Szegedi Tudományegyetem

Dr. Törőcsik Dániel

Debreceni Egyetem

Dr. Bognár Gábor

Semmelweis Egyetem

A grémium feladata a szakképző helyé minősítés eljárásában való közreműködés, a képzési programok és beavatkozási listák folyamatos felülvizsgálata, javaslattevés a szakvizsgáztatók szemlélyére, a jelöltek szakképzési előrehaladásának nyomon követése, és a képzési program teljesítésének jóváhagyása.

EGÉSZSÉGÜGYI SZAKMAI KOLLÉGIUM. ÉGÉS- ÉS PLASZTIKAI SEBÉSZET TAGOZAT

Dr. Tamás Róbert tagozatvezető

Dr. Kelemen Péter

Dr. Halmy Csaba

Dr. Jósvay János

Dr. Pavlovics Gábor

Feladata: irányelvek, állásfoglalások, szakmai kontroll, oktatás és továbbképzés véleményezése (26/2020. EMMI rendelet).

A Semmelweis Egyetem Plasztikai és Rekonstruktív Sebészeti Tanszéke, az akkreditált oktató intézetek, a szakmai Grémium, és az MPHEST együttműködése új korszakot jelent hivatásunk számára.

2024-ben jelent meg a „Plasztikai sebészet”, a diszciplína modern kézikönyve, a Semmelweis Kiadó gondozásában, Gulyás Gusztáv szerkesztésében. A könyv 36, a medicina különböző területén dolgozó, szakterületén elismert képviselő közreműködésével készült, több mint 3000 képet és számos esettanulmányt tartalmaz. Bemutatja a plasztikai sebészet különleges szemléletét, a szövetpótlást a fejtetőtől a talp terhelő felszínéig, az emlő esztétikai és helyreállító műtétjeit valamint az esztétikai plasztikai sebészet teljes spektrumát.

A 21. SZÁZAD PLASZTIKAI SEBÉSZETI KIHÍVÁSAIRÓL

A 21. században a plasztikai sebészet előtt álló egyik legnagyobb kihívás az életminőség felértékelődése, amely új igényeket és elvárásokat támaszt mind a betegek, mind az egészségügyi rendszer felől. A rekonstruktív és esztétikai

beavatkozások már nem pusztán a funkció helyreállítását célozzák, hanem a páciensek testi-lelki jólétének, önértékelésének és társadalmi integrációjának támogatását is.

A multidiszciplináris sebészeti együttműködésben a plasztikai sebészet kulcsszerepet tölt be. Az onkológiai, traumatológiai, égési, ortopédiai vagy gyermeksebészeti esetekben a plasztikai sebész biztosítja azokat a rekonstrukciós lehetőségeket, amelyek a gyógyulást és a hosszú távú életminőség javulását szolgálják. Jó példa erre az emlősebészet, ahol az onkológiai és a plasztikai sebészeti szemlélet integrációja már számos európai országban licencvizsgálathoz kötött, és az optimális betegellátás multidiszciplináris együttműködést feltételez.

A plasztikai sebészek képzésében elengedhetetlen a széles horizontális alap, amely biztosítja a plasztikai sebészek sokoldalú szakmai felkészültségét. Emellett szükségesek az egyénre szabott, moduláris továbbképzési lehetőségek, amelyek lehetővé teszik a fiatal sebészek számára, hogy a választott fő irány mellett speciális képzettséget szerezzenek. Ez a rendszer biztosítja, hogy a magyar plasztikai sebészet a nemzetközi színvonalhoz igazodva fejlődjön tovább.

A SZAKKÉPESÍTÉS STRUKTÚRÁJA ÉS KÖVETELMÉNYEI

A plasztikai és égés-sebészet szakképesítés megszerzése Magyarországon rendkívül összetett és hosszú folyamat, amelynek célja, hogy a szakorvosjelöltek elméleti és gyakorlati szinten egyaránt felkészüljenek a szakma széles spektrumára. A képzés időtartama összesen 70 hónap, amely több részterületet érintő rotációkból, kötelező tanfolyamokból, valamint részvizsgákból áll. A képzés szerkezete világosan tükrözi a szakma multidiszciplináris jellegét: a jelölteknek az általános sebészeti alapokon túl traumatológiai, intenzív terápiás, sürgősségi, valamint több társszakmához kapcsolódó gyakorlatot kell teljesíteniük.

A program elején rövidebb, de nélkülözhetetlen blokkok találhatók: sürgősségi ellátás (2 hónap), multidiszciplináris intenzív terápia (1 hónap), mentőgyakorlat és manuális készségfejlesztő tanfolyam (2-2 hét). Ezek biztosítják az alapvető életmentő és intenzív ellátási készségeket, amelyek a plasztikai és égéssebészet mindennapi gyakorlatában is nélkülözhetetlenek. A 10 hónapos általános sebészeti és a 6 hónapos traumatológiai gyakorlat szilárd sebészeti alapokat ad, amelyre a későbbi, speciális képzés épülhet.

SPECIÁLIS ROTÁCIÓK ÉS TOVÁBBKÉPZÉS

A szakirányú képzés magját a plasztikai és égéssebészethez közvetlenül kapcsolódó rotációk jelentik. A felnőtt helyreállító és esztétikai sebészetben 24 hónap, a felnőtt égéssebészetben 8 hónap, míg a gyermek égés- és helyreállító plasztikai sebészetben 5 hónap kötelező gyakorlat szerepel. Kiegészítésként 3 hónap onkológiai rekonstrukció, valamint rövidebb blokkok fül-orr-gégészet, kézsebészet és arc-állcsont sebészet

biztosítják a szükséges multidiszciplináris ismereteket. A jelöltek ezenkívül 3 hónapot szabadon választott, akkreditált képzőhelyen tölthetnek, ami lehetőséget ad egyéni érdeklődési területek, például mikrosebészet, gyermeksebészet vagy fej-nyak rekonstrukció mélyebb elsajátítására.

A képzés szerves részét képezik a kötelező tanfolyamok is: egy háromnapos mikrosebészeti kurzus, valamint a szakorvosjelöltek számára szervezett, szintén háromnapos országos plasztikai és égés-sebészeti szinten tartó tanfolyam. Ezek a gyakorlati képzés mellett elméleti tudást és modern szemléletet adnak, hangsúlyt fektetve az innovációkra és az aktuális nemzetközi irányelvekre.

A 70 hónapos képzés két részvizsgára tagolódik. Az első részvizsgára a jelölt akkor bocsátható, ha teljesítette a sürgősségi, intenzív, mentő- és manuális blokkokat, valamint az általános sebészeti és traumatológiai gyakorlatot. A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll, és a jelölt addigi elméleti tudását, valamint a megszerzett gyakorlati készségeket méri fel. Az első részvizsgát követően a rezidens már számos kisebb beavatkozást önállóan is végezhet, például bőrvarratokat, drain-eltávolítást, biopsziát, vagy kisebb sebészeti feltárásokat.

A második részvizsgálóhoz a jelöltnek legalább 6 hónap felnőtt égéssebészeti és 12 hónap plasztikai sebészeti gyakorlatot kell teljesítenie, valamint az előírt műtéti listát dokumentáltan el kell végeznie. A kompetenciák itt már kiterjednek az olyan alapvető plasztikai sebészeti technikákra, mint a bőrátültetések, különböző lebenyplasztikák, hegcontractura-korrektciók, valamint onkológiai bőrelváltozások kimetszése és rekonstrukciója. A vizsga szintén írásbeli és szóbeli részből áll, és megalapozza a végző szakvizsgára való felkészülést.

A képzés záróakordja a szakvizsga, amely a gyakorlati és az elméleti tudás együttes értékelése. A gyakorlati részben a jelölt saját munkakörnyezetében végez operatív beavatkozást vizsgabizottság jelenlétében, míg az elméleti vizsgán a teljes plasztikai és égéssebészeti tételsor alapján kell számot adnia felkészültségéről. A sikeres vizsgát követően a szakorvos önállóan végezheti a plasztikai és égéssebészet teljes spektrumát, az onkológiai nagy műtétek kivételével, amelyekhez további sebészeti szakorvosi felügyelet szükséges.

Összességében a plasztikai és égés-sebészeti szakképzés követelményrendszere jól tükrözi a szakma komplexitását. A hosszú képzési idő, a sokrétű rotációk, a kötelező tanfolyamok és a fokozatos vizsgarendszer biztosítják, hogy a végzett szakorvosok magas szintű elméleti tudással, széles gyakorlati repertoárral és multidiszciplináris szemlélettel rendelkezzenek. A program egyensúlyt teremt a rekonstrukciós, esztétikai, égéssebészeti és onkológiai feladatok között, miközben hangsúlyt fektet a betegbiztonságra és a fokozatos kompetenciaszerzésre.

A SEMMELWEIS EGYETEM PLASZTIKAI ÉS REKONSTRUKTÍV SEBÉSZETI TANSZÉK MEGALAPÍTÁSA

2025-ben mérföldkőhöz érkezett a hazai plasztikai sebészet: a Semmelweis Egyetem Sebészeti, Transzplantációs és Gasztroenterológiai Klinikáján megalakult az első Plasztikai

és Rekonstrukatív Sebészeti Tanszék. Küldetésének középpontjában a legmagasabb színvonalú, betegközpontú ellátás áll, amely magában foglalja az életminőséget javító és életmentő beavatkozásokat éppúgy, mint az esztétikai helyreállítást. A cél a legmodernebb sebészeti eljárások, technológiák és innovatív módszerek alkalmazása annak érdekében, hogy a páciensek egyéni igényeiknek megfelelő, személyre szabott kezelésben részesüljenek, ahol a funkcionalitás helyreállítása az önbecsülés és önbizalom visszaadása egyaránt hangsúlyt kap.

A tanszék működésének egyik alapértéke a multidiszciplináris együttműködés, amely szoros kapcsolatot teremt más klinikai szakterületekkel. A fej-nyaki daganatok, bőrdaganatok, emlőműtétek, valamint ortopédiai és traumatológiai rekonstrukciók során a plasztikai sebészek kulcsszerepet töltenek be a komplex betegellátásban. Az integrált munkamegosztás biztosítja, hogy a betegek a lehető legteljesebb ellátásban részesüljenek, miközben a sebészeti beavatkozások egyidejűleg szolgálják a daganat eltávolítását, a szövetek pótlását és a működés helyreállítását. A klinikai tevékenység spektruma széles: az emlő-, fej-nyak-, trauma- és ortopédiai sebészet mellett speciális területeket is magában foglal, mint a nyirokkeringési rendellenességek kezelése, a lymphovenosus anasztomózisok, a negatív nyomású sebkezelés (NPWT), és a trophicus fekélyek korszerű ellátása.

Az oktatás kiemelt pillére a tanszék működésének. A graduális képzés keretében a hallgatók fél éves, kötelezően választható tantárgy során szerezhetnek átfogó tudást a plasztikai sebészet alapjairól. A posztgraduális képzés szintén jelentős, hiszen a szakorvosjelöltek képzése nemzetközi színvonalú standardokhoz igazodik, amelyet oktatási szemináriumok és tanfolyamok egészítenek ki. Ezek között megtalálható a mikrosebészet, a rekonstrukciós dermatochirurgia, az onkoplasztikai emlősebészet, valamint a cada-ver lebeny preparálási kurzusok.

A tanszék számára kiemelt jelentőségű plasztikai és égéssebészeti szakorvosok folyamatos szakmai fejlődésének biztosítása. Ennek érdekében rendszeres továbbképzési lehetőségek, tematikus kurzusok és szinten tartó konferenciák kerülnek megszervezésre, amelyek lehetővé teszik, hogy a szakorvosok naprakész tudással és a legkorszerűbb technikák ismeretével rendelkezzenek.

A tanszék szoros együttműködést kíván fenntartani a szakmai kollégiummal, az oktatási grémiummal, valamint a Magyar Plasztikai, Helyreállító és Esztétikai Sebészeti Társasággal. A szoros kapcsolat lehetővé teszi, hogy a szakmaspecifikus képzési programok és továbbképzések illeszkedjenek a nemzeti szakmai irányelvekhez, és összhangban álljanak a nemzetközi elvárásokkal. Az együttműködés révén lehetőség nyílik közös protokollok, ajánlások kidolgozására, valamint olyan oktatási és tudományos fórumok szervezésére, amelyek a magyar plasztikai sebészet egységes szakmai fejlődését szolgálják.

A kutatás központi szerepet tölt be a tanszék terveiben. Elsődleges célként innovatív projektek indítása került megfogalmazásra, különösen a sebgyógyulás, a szöveti regeneráció, a 3D nyomtatás és a mesterséges intelligencia alkalmazásának területén. E vizsgálatok célja olyan új

módszerek kidolgozása, amelyek hozzájárulnak a plasztikai sebészet fejlődéséhez és szélesebb körű klinikai hasznosításához. A tanszék kiemelt feladatának tekinti továbbá a nemzetközi kutatási együttműködések kiépítését erősítését, valamint a tudományos publikációs tevékenység bővítését.

A tanszék megalakulásával nemcsak a klinikai és kutatási területek fejlődnek, hanem lehetőség nyílik a plasztikai sebészet teljes spektrumának – így az esztétikai beavatkozásoknak is – intézményes szintű integrálására. Az oktatás, a továbbképzés és a tudományos munka mellett kiemelt feladat annak biztosítása, hogy a rekonstruktív és az esztétikai szemlélet egymást kiegészítve jelenjen meg a képzési programokban és a klinikai gyakorlatban. Ez a komplex megközelítés nemcsak a plasztikai sebészet szakmai fejlődését szolgálja, hanem hozzájárul a társadalmi igényekhez való alkalmazkodáshoz és a betegek életminőségének javításához is. Mivel a plasztikai sebészet fejlődése számos etikai kérdést is felvet, ezért az esztétikai beavatkozások etikája bekerült az ETT Bioetikai Kódexébe *Speciális területek speciális etikai szempontjai* c. fejezetébe. Ez is mutatja a plasztikai sebészet jelentős felértékelődését az elmúlt évtizedekben. [4] (Mandl József, Csala Miklós (szerk.): Bioetikai Kódex. második bővített kiadás (2019).

Az esztétikai plasztikai sebészet a rekonstruktív beavatkozásokkal egyenrangú, a szakma identitását és társadalmi elfogadottságát is erősítő terület. A kóros elhízás, az emlő, a has, az orr, a szemhéj, az arc és az ajak esztétikai műtétei, valamint a minimálisan invazív beavatkozások – mint a neuromodulációs kezelések (Botox), a hialuronsavval történő térfogatpótlás, a különböző lézeres és kémiai hám- és szövetkezelési technikák, illetve a hajrekonstrukció – ma már a plasztikai sebészet mindennapi gyakorlatának részét képezik. Ennek ellenére a hazai szakképzésben az esztétikai sebészet oktatása intézményi szinten jelenleg elégtelen. hiányos és rendszertelen. A plasztikai és égéssebészeti képzésben hivatalosan szerepel hat hónap esztétikai sebészeti gyakorlat, de az oktatás intézményi szinten továbbra is hiányos, nincs egységes, kidolgozott protokollrendszere, továbbá az állami intézményekben nem végezhető államilag finanszírozott esztétikai beavatkozások. Ezért a képzés hatékonysága és gyakorlati relevanciája korlátozott.

A nemzetközi gyakorlat azt mutatja, hogy az esztétikai sebészet oktatása strukturált és akkreditált programokon keresztül valósul meg. Európa több országban külön licencvizsgálathoz vagy egyéves speciális modul elvégzéséhez kötik az esztétikai sebészeti tevékenység önálló gyakorlását. Ilyen programok során a rezidensek és fiatal szakorvosok felügyelet mellett sajátíthatják el mind a minimálisan invazív technikákat, mind a komplex műtéti eljárásokat. Az Egyesült Államokban és Kanadában az esztétikai plasztikai sebészet szerves része a képzésnek: a rezidensképzés során külön rotációk biztosítják az esztétikai beavatkozások megismerését, és a posztgraduális

továbbképzés biztosítja a magasabb szintű, specializált tudást. A nemzetközi modellek közös jellemzője, hogy az esztétikai sebészetet a rekonstruktív sebészettel egyenrangúan kezelik, és a képzés minden szintjén helyet biztosítanak számára. Az esztétikai sebészet képzésének strukturált, átlátható és akkreditált formában történő megszervezése elengedhetetlen a magyar plasztikai sebészet jövője szempontjából.

A közösségi szerepvállalás a tanszék egyik meghatározó küldetése. Az intézmény aktívan részt kíván venni az egészségügyi világnapokhoz kapcsolódó programokban, például a plasztikai sebészet világnapján, a mellrák világnapján és a limfödéma világnapján. E rendezvények lehetőségét teremtenek a társadalmi tudatosság növelésére, a prevenció jelentőségének hangsúlyozására, valamint a plasztikai sebészet életminőséget javító szerepének bemutatására. A tanszék célja, hogy közelebb hozza a szakmát a társadalomhoz, és erősítse a plasztikai sebészet társadalmi megbecsülését.

A stratégiai tervben meghatározott célok három időtávra oszlanak. Rövid távon, egy éven belül, a tanszék az egyetemi oktatási és képzési programok megszervezésére, új protokollok kidolgozására és közösségi kampányok elindítására fókuszál. Középtávon, három év alatt, a munkatársak létszámának növelése és nemzetközi kutatási projektek elindítása a fő prioritás. Hosszú távon pedig az a cél, hogy a tanszék nemzetközi szinten is ismert és elismert központtá váljon, amely egyszerre biztosítja a klinikai ellátás, az oktatás és a kutatás magas színvonalát.

Összességében a Semmelweis Egyetem Plasztikai és Rekonstruktív Sebészeti Tanszékének küldetésnyilatkozata és stratégiai tervszövege olyan átfogó jövőképet körvonalaz, amely egyszerre épít a szakmai hagyományokra és a modern innovációkra. Célja, hogy aktívan hozzájáruljon a plasztikai sebészet hazai és nemzetközi fejlődéséhez, miközben biztosítja a betegek magas szintű ellátását, a jövő sebészeinek képzését és a kutatással hozzájárul az orvostudomány előrehaladásához.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Hallock GG, Hallock EA. The Venus de Milo: an icon of reconstructive surgery and the American Society of Plastic Surgeons. *Plast Reconstr Surg* 2005; 115(7): 2074–9.
2. 22/2012. (IX. 14.) EMMI rendelet az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképesítés megszerzéséről. *Magyar Közlöny*, 2012/122. szám 23335–83.
3. 66/1999. (XII. 25.) EüM rendelet a szakorvos, szakfogorvos, szakgyógyszerész és klinikai szakpszichológus szakképesítés megszerzéséről. *Magyar Közlöny*, 1999/122. szám 9712–48.
4. Mandl J, Csala M, (szerk.): Bioetikai Kódex. Az orvosi biológiai/klinikai kutatások elveiről és gyakorlatáról. Második kiadás. Budapest: Semmelweis Kiadó; 2019. p. 32–4.